

ਐਮ ਜੈਨ

ਕੇ. ਕੰਨਨ ਜੇ.

ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਆਪਣੇ ਐਲਮਾਰ
ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਕੱਤਰ,
ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ, ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1988 ਦਾ CWPNo.1197

ਫਰਵਰੀ 1,2012

A. ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ, 1953 - ਐਸ.ਐਸ., 5(1), 5 ਬੀ - ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ - 11,12,1957 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਸੰਪਤੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) AIR 1991 SC 2219

(5) 2002(3) RCR (Civil) 299

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਅਧੀਨ ਚੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਲ 1953 ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਜਾਇਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 11 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 1957 ਦੇ ਐਕਟ 46 ਦੁਆਰਾ 1957 ਦੇ ਐਮ ਐਂਡਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਸੰਪਤੀ 1953 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਕਾਂਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੬)

B. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਆਰਟੀਕਲ 226 - ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 - ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ - ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਦਾ ਸਗੋਂ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਪਰਾ 9)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੰਦੀਪ ਖੁੰਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸੌਤਿਆ ਪਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਧੀਰਜ ਜੈਨ ਸਨ।

5.5. ਸਾਹੂ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ।

ਕੇ. ਕਨਨ, ਜੇ.

(1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ 35 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਅਤੇ 2% ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ 1953 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ '1953 ਐਕਟ') ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਤਹਿਸੀਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ। ਉਹ 10.11.1987 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ (ਅਨੋਕਚਰ P-5) ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ, ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੁੱਖਾਂਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ। 'ਹਾਏ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਸੱਕਾਂਵਾਲੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਗਲੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਖੌਤੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 1957 ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਹੋਇਆ ਲਾਗੂ, ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਖੁਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ।

ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ ਜੋ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1953 ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਮਾਲ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਖੁਦ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ। ਸਕਾਂਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-B ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਮੋਡਿੰਗ ਐਕਟ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਨੁਮਤੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵੀ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। 'ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਆਈਕੋਕੋਸਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਕਾਂਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਸਚਾਈ ਜੇ ਵੀ ਸੀ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ/ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ -B ਫਾਰਮ-ਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਇੱਕ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਲਈ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਚੋਣ' ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ **ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ**, ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਸੀ। , ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੇ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਅਮਰ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਹੋਰ (ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 2)** ਇਸਨੇ II'blc ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ **ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈਕ-ਮੈਂਬਰ ਬੈਂਚ ਵੀ ਸੀ**, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਅਤੇ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਸਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਖਵੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮੀਕਰਨ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਜੀਹ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

CHAND SINGH (DECEASED) THROUGH HJS LIS AND OTHERS v. 5
THE STATE OF PUNJAB, THROUGH THE SECRETARY, REVENUE
DEPARTMENT, CIVIL SECRETARIAT, CHANDIGARH, AND OTHERS
(a) ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਗੈਰ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਖੇਤਰ,
(K. Kannan, J.)

- (b) ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ,
- (c) **ਫੁੰਡੀਮਾਰਟੇਨੈਂਟ** ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ,
- (d) ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ, (c) ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰ,
- (f) **ਅਜੂਮਦੀਮਾਰ** ਦਸ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ।"

0) (1981)3 SCC 94

(2) ਏਆਈਆਰ 1974 ਐਸਸੀ 994

(3) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 502

(5) ਜੇਕਰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਇਸ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ/ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(1) ਅਧੀਨ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਸੀ। 5-ਬੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 1953 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਕਾਂਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

(6) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 5-ਬੀ ਅਧੀਨ ਚੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਲ 1953 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ, ਜੋ 11 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਤੋਂ 1957 ਦੇ ਐਕਟ 46 ਦੁਆਰਾ 1957 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਸੰਪਤੀ 1953 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਵੈ-ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 5-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਕਾਂਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ (6) 2009 (2) PGR (Civil) 29 ਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ

18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

(7) ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕੋਲ ਕਮਾਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਤਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਖੁਦ ਮੇਜਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਖਰੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਹੱਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ), ਮੁਕਤਸਰ ਨੇ 21.08.1995 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਦੁਆਰਾ 21.08.1995 ਨੂੰ ਲਿਆ

ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ **ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਸੀ** ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(8) ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੇਅਰਥ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (4)**। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਅਵੈਧਤਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ **ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ**

CHAND SINGH (DECEASED) THROUGH HJS LIS AND OTHERS v. 7

THE STATE OF PUNJAB, THROUGH THE SECRETARY, REVENUE

DEPARTMENT, CIVIL SECRETARIAT, CHANDIGARH, AND OTHERS
ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੁਲਕਟਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

(K. Kannan, J.)

ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ

ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜੋ ਕਿ ਖਾਰਜ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਕਿ ਹੁਕਮ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। *5««/i ਗੁਪਤਾ* ਬਨਾਮ *ਦੇਵੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6)* ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰੱਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ।

(9) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ*, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ*, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, 10 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। *ਸਨੇਹ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ*, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਵੈਧ ਸੀ, ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ 3 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਵੈਧ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਜੋ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਦਈ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਲਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਸਗੋਂ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ

(6) 2009(2) BCR (Civil) 129

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ 1953 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1995 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜੰਡਵਾਲਾ ਹਨਵੰਤਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਕੇ ਸੂਰੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ

CHAND SINGH (DECEASED) THROUGH HJS LIS AND OTHERS v. 9
THE STATE OF PUNJAB, THROUGH THE SECRETARY, REVENUE
DEPARTMENT, CIVIL SECRETARIAT, CHANDIGARH, AND OTHERS.
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅਗਰਜੀ ਸੰਸਕਰਣ-
(K. Kannan, J.)
ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ